

Univerzita Pardubice
Fakulta restaurování

**Restaurování části nástěnné malby na východní stěně místnosti M
315 Zámku Vizovice**

Obor: Restaurování a konzervace nástěnné malby a sgrafita

Ivona Kociánová
bakalářská práce
2011

Zadání bakalářské práce

Obecně lze pouze opakovat, že bakalářská práce je prací, v níž diplomant dokládá, že je schopen samostatně provést komplexní restaurátorský zákrok (volný citát zadání). Bližší zadání:

- provést restaurátorský průzkum zacílený jak na originální techniku malby a zlacení, tak i na rozbor a určení sekundárních zákroků. V závěru restaurátorského průzkumu musí být diplomantka schopna vyhodnotit všechna zjištění provedená *in situ*, stejně jako v laboratorních podmínkách (součást praktické části)
- vypracování detailní verze návrhu na restaurování (součást praktické části)
- restaurování určené plochy nástěnné malby (praktická část)
- vyhotovení restaurátorské dokumentace přiděleného úseku malby (součást praktické části)
- vypracování pojednání s názvem *Výběr a odzkoušení vhodných materiálů pro konsolidaci barevných vrstev nástěnných maleb čínského salónu zámku Vizovice*

Zde lze konstatovat, že zadání plně odpovídá standardním požadavkům na bakalářskou práci v daném oboru, neboť náročnost požadovaných úkolů byla vyvážená v oblastech průzkum – realizace – dokumentace – teoretická – experimentální část s přesahem

k obecnějšímu zhodnocení konsolidačních prostředků pro nástěnnou malbu (s využitím pro daný úkol; zde vodítkem i pro další dva studenty). Bylo tedy možné dostat prvotnímu požadavku na prokázání schopnosti samostatné průzkumně-dokumentační činnosti na rokokové (později upravované) figurální malbě, schopnosti provést vlastní realizaci zásahu a posléze tuto přiměřeně dokumentovat.

To odpovídá historickému pojetí oboru i aktuálně zákonem stanovenému vymezení této činnosti v oblasti tzv. kulturních památek – odbornému ošetření děl výtvarných umění a uměleckého řemesla (Zákon 20/87 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů).

Z tohoto pohledu má tedy zadání plné oprávnění a je v souladu s aktuální profilací profese restaurátora.

Dosažené výsledky

Praktická část

Ivona Kociánová měla za úkol pracovat samostatně a zároveň v teamu s prakticky totožným zadáním (dva další studenti byli pověřeni restaurováním v podstatě stejně pojatých polí nástěnné malby stejné místnosti), přičemž všichni studenti měli k dispozici společnou výzkumnou základnu školy, jež dodala základní technologicko-analytické podklady k určení hmotné podstaty díla, včetně dílčích materiálových (atd.) průzkumů. Cílem tedy mělo být mj. i harmonické propojení daných polí malby, kdy rozdíly v detailu (provedení, stavu atd.) neměly vést k vzájemnému vzdalování v pojetí restaurátorského zásahu, ale k zajištění možnosti celostního vnímání díla

Na základě sledování postupu prací lze konstatovat, že již v zadání byla poněkud neproporčně akcentována především technologická stránka úkolu; pominut byl především fakt, že studenti měli odborně ošetřit – výtvarně rehabilitovat určenou dílčí část výtvarného díla – památky, jež tvořilo vybrané pole nástěnné malby jedné z místností zámku ve Vizovicích, jež tvořila celek. Proto docházelo v prvotních fázích prací k určité nerovnováze v uchopení výrazových kvalit jednotlivých polí na úkor celku. V závěrečné etapě však tyto rozdíly již byly přiměřeně eliminovány a výsledek je celkově pozitivní.

Nelze vyloučit, že původ této nerovnováhy je v určitém pominutí skutečnosti, že cíl má být stanoven i pro výrazovou (výtvarnou, prezentační atd.) stránku díla, což stanovuje i vyhláška 66/88 Sb., kterou se provádí výše uvedený památkový zákon (§ 10, odst. 3 a, v němž se stanovuje, že bude zpracován záměr restaurování včetně... *návrhu konečného výtvarného řešení*). „Školní“ osnova záměru s tím nepočítá.

Ivona Kociánová prokázala ze tří studentů pracujících na obdobném úkolu nejvyšší míru uchopení problematiky po stránce samostatného vyrovnání se se zadáním, byť vymezené pole vykazovalo zároveň nejnižší míru poškození (= nejnižší míru potřeby výtvarné intervence).

Studentka svůj praktický úkol splnila s potřebnou precizností a s využitím dostupného instrumentaria průzkumných metod a informací k technologické povaze díla (především chemicko-technologického průzkumu provedeného Ing. Blankou Kolinkeovou a Ing. Karolem Bayerem z Fakulty restaurování, Univerzity Pardubice).

Popis památky je rovněž ilustrativní a průkazný, vyhodnocení provedeného průzkumu dostatečně charakterizuje základní směřování plánovaných postupů.

Část 2.6. *Návrh postupu restaurátorských prací* plně vychází z poznatků učiněných v rámci průzkumů, opět je však citelná absence uvažování o výtvarných – výrazových aspektech díla (určeného pole jako takového i v konfrontaci s ostatními poli, jež byla předmětem práce kolegů, celé výzdoby místnosti). Již v zadání chybí zohlednění – pojmenování potřeby eventuálního respektování tzv. patiny, defektů, resp. respektování přemaléb a změn (iluzivní obklad trnože v pozdější redakci byl v konečném důsledku plně respektován) atd. Chybí mj. též zdůvodnění typu předpokládané retuše u torz, resp. lokálních rekonstrukcí. Poněkud jednostranně technické/technicistní pojetí práce restaurátora by mohlo být v mnoha ohledech pro další praxi výuky na škole i pro formování jejích absolventů rizikové; jde v podstatě o výtvarné dílo a jeho restaurování též, mimo jiné, úkolem výtvarným.

Dokumentace – text ilustrující postup prací i fotodokumentace – jsou instruktivní a v potřebné míře detailní, opět bez konkrétní reflexe úkolu z pohledu výtvarné složky díla.

Fotodokumentace je kvalitní, v případě detailů však chybí určení přesné lokace v rámci pojednaného pole (zpravidla grafické znázornění).

Teoretická část

Studentka si zvolila za úkol experimentální prověření možností použití vhodných materiálů pro konsolidaci barevných vrstev daných nástěnných maleb čínského salónu (al secco). Nesporně i díky dobrému technologicko-laboratornímu zázemí školy (včetně rozhledu pedagogů v aktuálních technologiích) bylo možné provést systematické zkoumání vybraných konsolidačních materiálů. Dokumentace experimentů je přehledná, závěry plausibilní.

Vzhledem ke skutečnosti, že cílem bylo (dle formulace zadání) uskutečnění exaktních zkoušek, práce mu ne zcela dostála:

„Ve zkouškách by mělo být zahrnuto subjektivní vizuální hodnocení, zkouška odolnosti vůči mechanickému namáhání (tzv. *scotch tape test*) a objektivní hodnocení barevnosti a lesku prostředků“.

Chybí standardní informace, za jaký čas po vyhotovení „modelačních panelů“ došlo ke zkouškám (a v jakých podmínkách se panely nacházely), rovněž není uvedena metoda objektivního hodnocení barevnosti a lesku prostředků (patrně je míněna změna barevnosti malby na panelu a jeho lesk po aplikaci fixativu); na rozdíl od požadovaného subjektivního vizuálního hodnocení (?). Zde patrně nebylo zadání (zejména co do metod, přístrojů atd.) zcela jednoznačné.

Studentka zároveň nepřekročila v oblasti rešerše rámec základní literatury již doporučené v zadání.

Formální stránka

Na předloženém výstupu prací je potřebné kladně hodnotit hlavně jasnou a přehlednou strukturu, kvalitní dokumentaci (včetně přehledných grafů a snímků získaných laboratorní průzkumy) a v konečném důsledku i výpovědní hodnotu jako dokladu stavu díla v době před restaurováním a po jeho provedení.

Hodnocení studenta

Ivona Kociánová prokázala svou prací především schopnost systematického postupu, které podobně formulovaným zadáním přísluší. Neméně podstatné je prokázání respektu k předmětu restaurování, s nímž bylo zjevně nakládáno šetrně a zodpovědně.

O schopnosti samostatné restaurátorské činnosti studentky nelze, vzhledem k výše uvedenému, pochybovat.

Hodnocení diplomové práce s návrhem klasifikace

Diplomovou práci Ivony Kociánové doporučuji k předložení a projednání příslušné komisi Univerzity Pardubice **a navrhuji klasifikaci výborně (minus)**.

V Brně 18. září 2011

Zdeněk Vácha

PhDr. Zdeněk Vácha
náměstek pro památkovou péči
Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Brně

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

 + 420 542 536 190

 + 420 602 556 816

Fax: + 420 542 536 180

 vacha@brno.npu.cz